

Onvrijwillige zorg

Deze folder gaat over onvrijwillige zorg. Wat is onvrijwillige zorg? Hoe gaan we daarmee om? Wat betekent dit voor de cliënt? En wat betekent dit voor u als verwant of vertegenwoordiger?

Vrijheid en veiligheid

Iedereen heeft de vrijheid om zelf keuzes te maken. Dat vindt Sjaloom Zorg ook erg belangrijk. De medewerkers werken daar samen met de cliënten, hun verwanten en/of vertegenwoordigers aan. Vrijheid betekent echter niet dat alles kan. Het is belangrijk dat het veilig en goed is voor iedereen. De medewerkers, cliënten en vertegenwoordigers maken samen afspraken over wat goed en veilig is in de zorg en/of ondersteuning. Hieronder staat hoe we dit doen.

Huisregels

Op het werk, dagbesteding, school of op stage gelden huisregels. Die gaan over hoe de mensen op de locatie met elkaar om willen gaan. Cliënten en/of vertegenwoordigers en de medewerkers stellen samen de huisregels op. Die regels gelden voor iedereen, voor de medewerkers, de cliënten, de verwanten en de vertegenwoordigers.

Afspraken maken we met de cliënt

Over de zorg of ondersteuning aan de cliënt worden afspraken gemaakt. Deze afspraken staan in het zorgplan van de cliënt. Uitgangspunt is dat we afspraken over de zorg met de cliënt zelf maken, ook al heeft hij een vertegenwoordiger. We maken pas afspraken met de vertegenwoordiger als de cliënt wilsonbekwaam ter zake is.

Wilsbekwaamheid

‘Wilsbekwaam’ betekent dat iemand de informatie begrijpt en de gevolgen kan overzien, zodat diegene zijn eigen beslissing kan nemen. Dit betekent niet dat de medewerkers, verwanten of vertegenwoordigers het eens moeten zijn met de beslissing die de cliënt neemt.

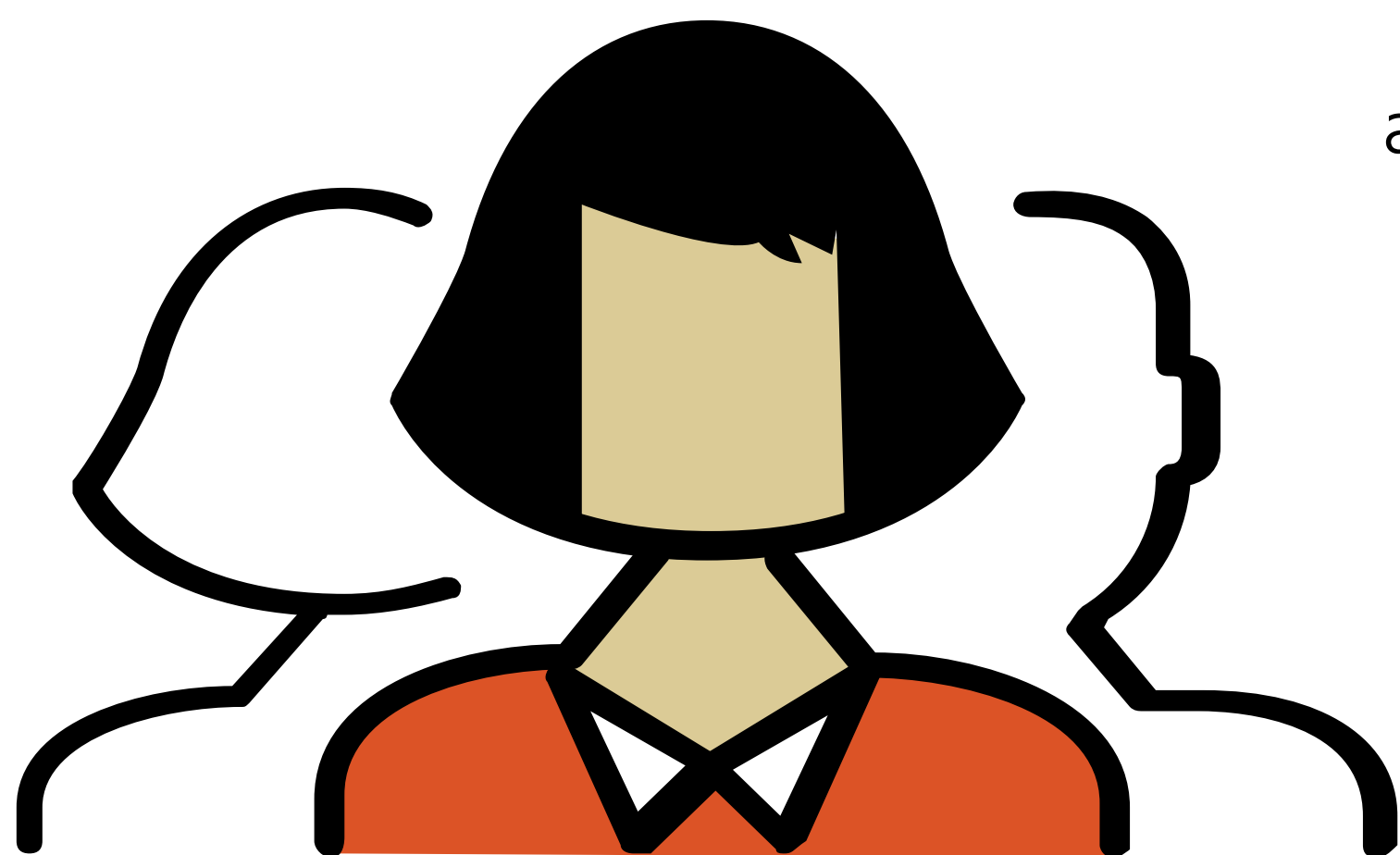
Wilsonbekwaamheid

Als de cliënt niet wilsbekwaam is, wordt dat wilsonbekwaamheid genoemd. 'Ter zake' betekent dat het over een bepaald onderwerp of bepaalde situatie gaat. Een cliënt kan bijvoorbeeld soms wel beslissen over de vorm van dagbesteding maar niet over het inleveren van zijn telefoon.

Vertegenwoordiging

Als verwant of vertegenwoordiger kent u de cliënt goed. Als de cliënt dat goed vindt, vragen we of u mee wilt denken over deze afspraken. Uw inbreng is dus heel waardevol. Soms kan de cliënt niet zelf afspraken maken, omdat de cliënt wilsonbekwaam ter zake is. De gedragswetenschapper (en bij medische zaken de arts) beoordeelt dit. De gedragswetenschapper (of arts) stemt zijn beoordeling van de wilsonbekwaamheid ter zake met de vertegenwoordiger af. Een ter zake wilsonbekwame cliënt moet altijd een vertegenwoordiger hebben. Wie dat is, staat in het zorgplan van de cliënt. Soms is het een door de rechter aangewezen vertegenwoordiger, soms is het een familievertegenwoordiger.

De cliënt vertegenwoordigen betekent: de visie van de cliënt verwoorden en de cliënt actief betrekken. De vertegenwoordiger doet dat dus vanuit de normen, waarden, wensen en belangen van de cliënt en zet hierbij zijn eigen belang opzij. We maken afspraken die de cliënt wil.

Heeft de rechter geen mentor of curator benoemd en heeft de cliënt - toen hij dit nog kon - geen persoonlijk gemachtigde aangewezen, dan wordt de meerderjarige cliënt in eerste instantie vertegenwoordigd door zijn partner. Is deze er niet of wil de partner dit niet doen, dan kunnen ouders, kind, broer of zus, grootouder of kleinkind vertegenwoordiger zijn. Deze persoon wordt ook wel de zorginhoudelijk vertegenwoordiger, familievertegenwoordiger of onbenoemd vertegenwoordiger genoemd. Neven, nichten, ooms, tantes en burens kunnen niet als zorginhoudelijk vertegenwoordiger optreden. Die personen kunnen wel door de rechter worden benoemd als mentor of curator.

Onvrijwillige zorg

Soms zijn medewerkers en cliënten, of diens vertegenwoordiger, het niet eens over de zorg, ondersteuning of een bepaalde afspraak. Het is belangrijk om dat met elkaar te bespreken. Als het kan, wordt de afspraak aangepast. We zoeken altijd naar een oplossing waar iedereen het mee eens is. Soms kom je er samen niet uit en moet toch zorg worden verleend waar de cliënt zich tegen verzet of waar diens vertegenwoordiger het niet mee eens is. Dit kan alleen als er sprake is van ernstig nadeel. Ernstig nadeel is bijvoorbeeld levensgevaar of de kans op ernstig lichamelijk letsel of verwaarlozing. Het kan dan gaan om alle denkbare vormen van zorg, zoals het inrichten van het eigen leven, domotica, insluiten of beperking van bewegingsvrijheid. Dat heet onvrijwillige zorg.

We bespreken zoveel mogelijk samen welke onvrijwillige zorg het beste past en hoe deze moet worden toegepast. Ook al bent u het er niet mee eens. Uiteraard hebben we het ook altijd over hoe we de onvrijwillige zorg kunnen afbouwen.

Stappenplan

Als we onvrijwillige zorg toepassen, moeten we een stappenplan doorlopen. In dit stappenplan staat wanneer we met wie moeten overleggen over de onvrijwillige zorg. De medewerkers bespreken regelmatig met de cliënt en/of diens vertegenwoordiger of de onvrijwillige zorg echt nodig is. Er wordt steeds gezocht naar een vrijwillige of minder ingrijpende oplossing. Medewerkers vragen daarbij advies aan deskundigen.

Noodsituatie

Soms hebben we nog geen afspraken met de cliënt gemaakt, of doet de cliënt plotseling iets wat ernstig nadeel voor zichzelf of voor een ander veroorzaakt. De medewerkers kunnen op zo'n moment onvrijwillige zorg toepassen als er geen andere oplossing is. Dat doen ze alleen als het echt niet anders kan. Ze doen dit zo weinig mogelijk en zo kort mogelijk. We maken met de cliënt en/of diens vertegenwoordiger afspraken over hoe we hen over zo'n noodsituatie informeren.

De cliëntvertrouwenspersoon

De cliënt heeft recht op hulp en advies van de cliëntvertrouwenspersoon. Ook als vertegenwoordiger van de cliënt heeft u recht op bijstand en advies van de cliëntvertrouwenspersoon. Op de website van Sjaloom Zorg staat wie dat is. De cliëntvertrouwenspersoon werkt niet bij Sjaloom Zorg.

Een klacht over onvrijwillige zorg

Als vertegenwoordiger of verwant kunt u middels een brief aan de Raad van Bestuur een klacht indienen over onvrijwillige zorg bij de klachtencommissie onvrijwillige zorg (KCOZ). De klacht kan gaan over beslissingen die gaan over onvrijwillige zorg, of de beoordeling van de wilsonbekwaamheid van de cliënt. Verdere informatie kunt u vinden op de website van Sjaloom Zorg.

Indien u niet rechtstreeks bij de klachtencommissie een klacht wilt indienen, kunt u de klacht laten behandelen door de cliëntvertrouwenspersoon. Ook hierover vindt u meer informatie op de website. Heeft u vragen over deze folder? U kunt ze stellen aan de gedragswetenschapper of de regiomanager.